

МИХОВИЛ ЛОГАР

ПОКОНДИРЕНА ТИКВА

комична опера
по истоименој комедији
Јована Стерије Поповића

Оливера Кривокућа и Бранислав Станков

Миховил Логар

ПОКОНДИРЕНА ТИКВА

комична ојера

по истоименој комедији Јована Стерије Поповића

Либрето написао: Хуго Клајн

Адаптација: Миодраг Милановић

Режија и сценски покрет: Иван Клеменц (к. г.)

Уметнички руководилац Оперског студија СНП-а „Војислав Солдатовић“: Виолета Срећковић

Диригенткиња и суфлерка: Јелица Чукарић (к. г.)

Клавирски сарадник: Игор Дражевић

Сценографкиња и костимографкиња: Марина Сремац

Улоге:

Фема, бојаиша удовица: Бојана Сретеновић*

Евица, њена кћи: Андриана Петровски* / Јована Ковачевић*

Мишар, Фемин браћ: Васа Стајкић / Никола Баста (к. г.)

Анчица, служавка: Оливера Кривокућа* / Мина Николић*

Јован, шејрић: Бранислав Станков / Лука Јозић (к. г.)

Сара, чанколиза код Феме: Јована Филиповић Ђалић* и Андриана Спасојевић*

Свејџозар Ружичић: Страхиња Ђокић / Жељко Р. Андрић

Василије: Душан Дакић (к. г.) / Никола Стаменковић* / Бранислав Цвијић

Учествују: прваци, солисти Опере СНП-а и полазници Оперског студија СНП-а „Војислав Солдатовић“

Догађа се у садашњости, прошлости и будућности.

* Чланови Оперског студија СНП-а „Војислав Солдатовић“

Инспцијенти: Тања Цвијић, Сања Миланов, Иван Свирчевић

Мајстор светла: Миа Млинаревић

Мајстор тона: Владимир Огњеновић

Декор, костими и остала сценска опрема израђени су у радионицама СНП-а.

Представа траје: један сат и тридесет минута

Премијера: 15. јун 2026, Камерна сцена, СНП, 20.30

Јован Стерија Поповић
фото Дигитална Библиотека Матице српске

ОЗВУЧЕНИ СТЕРИЈА

Покондирена ѿиква, дело које пева

Иако је за живота сматран једним од најбољих и најозбиљнијих писаца, после смрти па све до пред крај 19. века, Јован Стерија Поповић је у српској књижевности присутан, углавном, као творац неколико мањих комедија, које су са успехом играле дилетантске и путујуће позоришне дружине. Тек почетком 20. века, када су почеле да преовлађују критичке, реалистичке и рационалистичке идеје и кад су се писци стали оцењивати према њиховој стварној књижевној вредности (С. Новаковић, Ј. Скерлић, Т. Остојић, П. Поповић), на њега је почело да се гледа као на најбољег представника наше предромантичарске поезије, школе „објективне лирике“ или „мирнога чувства“.

Он, који се неколико десетина година сматрао превазиђеним писцем, почео је, око 1900. године, поново да се приказује у Народном позоришту у Београду, а његови неиграни комади, писани пре више од 50 година, почели су с успехом да се дају пред публиком, која је са изненађењем примала мудри реализам старог писца. Тих година установљене су и тзв. „Стеријине вечери“ на којима је Јован Скерлић (тада члан Књижевно-уметничког одбора Народного позоришта), пре почетка одређене представе, држао „конференцију“ о самом комаду, о добу на који се односи и о приликама у којима је писан. На једној од таквих вечери, 30. децембра 1904, први пут су угледали светло дана и *Рогољуйци*, једно од најзначајнијих дела Стерије Поповића, што готово коинцидира с првом изведеном нашом опером *На уранку*, Станислава Биничког (прем. 20. децембар 1903).

За потребе теме којом се бавимо, поменимо једно друго „Стеријино вече“, одржано 30. децембра 1909. Давана је *Покондирена ѿиква*, а Скерлић је уводно излагање завршио речима:

„Поглед бачен на пут који је пређен, даје снаге да се издржи на путу који се има још прећи. Мени сада само остаје, да уступим место нашим уметницима, који ће у овом типском комаду нашег одличног комедиографа, својом реалистичком игром, боље но ико показати колики смо напредак учинили у позоришној уметности.“

Четири и по деценије касније (1954), новогодишња представа *Покондирене ѿикве*, у Београду, са Љубинком Бобић у насловној улози и у режији Хуга Клајна, инспирисаће Миховила Логара да ком-

Миховил Логар, 1960.
фото-извор slovinci.rs, Slovenika (2022)

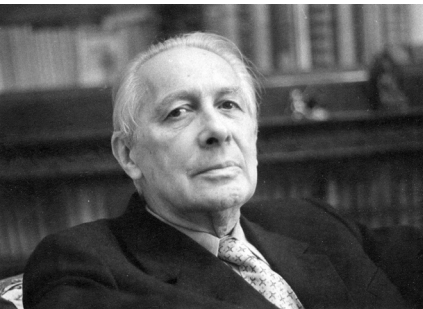
понује истоимену комичну оперу у три чина, на чијој партитури испи-
сује своје начело: *Coram arte demissus...*

Словенац пореклом, Миховил Логар (1902–1998) долази у Београд,
1927, и својим радом се, у наредних 70 година, потпуно укључио у ср-
пску музику. У својој веома обимној и разноврсној стваралачкој делат-
ности (са преко 160 опуса), Логар се дотакао свих жанрова, враћајући
се увек изнова основној преокупацији – музичкој сцени – којој је, по-
ред осталог, подарио и своје виђење *Покондирене џикве*.

За њега, као великог познаваоца и поштоваоца италијанске културе и
позоришне уметности, Јован Стерија Поповић је:

„одувек био наш Голдони, духовит писац, који успева да задржи интересо-
вање гледалаца до краја представе и да од њих добије признање да су с њим
провели лепо вече“.

Отуда он, одмах по доласку у нову средину и упознавања са Стеријиним делом, компонује његовог
Кир Јанју, али, на жалост по нашу музичку културу, једини примерак партитуре у Народном позо-
ришту уништен је за време бомбардовања Београда, 1941. За друго Логарево обраћање Стерији
врло је значајно то што је др Хуго Клајн (1894–1981) прихватио да за њега, овога пута, напише и
оперски либрето за *Покондирену џикву*.

Хуго Клајн
фото-извор Хрватско народно казалиште, Осиек

Као врсни зналац позоришне драматургије, Клајн осећа све погодност
Стеријиног текста за потребе музичке сцене, и претаче их у сјајне
стихове, који омогућују Логару да искаже свој изразити смисао за ве-
дрину, комику и бурлеску, али и за (када је то потребно) фину, суптил-
ну лирику. Композитору је помогло и то што је, како сам каже, имао:
„много прилика да добро упозна *џречански* начин живота и размишљања
приликом честих посета брату, који је био зет богате сомборске породице
Вукичевић. Приликом тих путовања по војвођанским местима трудио сам се
да музиком *ухваћим* Стеријин језик, да што боље оцртам ликове и њихова
расположења и да дочарам атмосферу радње у целини, али и у појединим
ситуацијама.“

Иако је опера *Покондирена ѿиква* намењена Српском народном позоришту у Новом Саду (по поруџбини тадашњег директора Ивана Силича), она је своју премијеру доживела у Народном позоришту у Београду, 19. октобра 1956. (редитељ Јосип Кулунџић, диригент Душан Миладиновић, сценографија Сташа Беложански, костимографија Милица Бабић Јовановић; улоге: Милица Миладиновић (Фема), Радмила Бакочевић (Евица), Нада Штерле (Анчица), Софија Јанковић (Сара), Жарко Цвејић (Митар), Живојин Милосављевић (Јован), Јован Глигоријевић (Ружичић), Драго Старц (Василије).

Полетна и духовита увертира опере (изводи се и концертно) наговештава дело пуно динамике и правог буфо-духа. Третман текста често се граничи с парландом, коме контрастирају гротескно обојени ариозо одломци, што од протагониста (свих осам улога су подједнако важне) захтева одличну дикцију, уједначеност и однеговани стил извођења.

То, по суду критике, није био случај ни на премијери дела, као ни на његовој обнови 1973, такође у Београду. И поред учешћа познатих имена и појединачних вредних достигнућа (аутор је дело посветио Милицы Миладиновић за њену „високу уметност певања и глуме“), извођења у целини нису имала ону неопходну лакоћу и лепршавост, коју таква дела траже, па је изостао и очекивани пријем код публике.

После готово четири деценије од свог настанка, опера *Покондирена ѿиква* Миховила Логара доживела је најзад и своју новосадску премијеру, у Српском народном позоришту, 3. јуна 1993. (редитељ Богдан Рушкуц, диригент Ангел Шурев, сценографија Милета Лесковац, костимографија Јасна Бадњаревић; улоге: Олга Милошевић (Фема), Дуња Симић (Евица), Сања Керкез (Анчица), Вера Бердовић (Сара), Светозар Дракулић (Митар), Бранислав Вукасовић (Јован) Миодраг Милановић (Ружичић), Славољуб Коцић (Василије). Тим поводом аутор је дао интервју (Владимиру Јовановићу) у коме је изнео своја очекивања и помешана, сасвим разумљива, осећања:

„Данас извођење *Покондирене ѿикве* у Новом Саду представља за мене радост, али и горчину. Радостан сам што ће ова моја опера најзад бити остварена у правом амбијенту, где би могла да добије онај војвођански миље, који јој је недостајао у Београду. Осећам горчину због тога што сам, чекајући четири деценије да се *Покондирена ѿиква* појави у Новом Саду, изгубио у међувремену подстрек и жељу да напишем још неку оперу инспирисан комедијама Стерије и Трифковића...”

На жалост композитора Логара, ни тако дуго очекивана премијера дела у Новом Саду, није испунила његова очекивања (и поред доброг одзива публике и стручне критике). Шта више, он своје писмо, од 8. априла 1995, упућено доле потписаном, завршава следећим речима:

Јована Ковачевић, Мина Николић,
Бојана Сретеновић и Иван Клеменц, на проби

„Мени је у октобру 93 године, почиње 94, па зато овај спис нека служи уједно као тестамент, као опорука. *Покондирена ѿиква* је била најбоља у инсценацији режисера Кулунџића. И касније, после 15 година, режија Путника није била лоша. Са овом трећом инсценацијом не слажем се никако... Ма ко био тај који је компоновао то дело, оно само по себи пева. Стерија је бесмртан и верујем да би му се његово дело, тако озвучено, допало. Треба само вешти актери да се побрину за даљи живот опере.“

Делећи уверења старог маистра, желимо да се данас, 50 година после настанка његове опере *Покондирена ѿиква*, појаве неки нови „вешти актери“ који ће нам својим тумачењем и извођењем овог дела пружити задовољство и прилику да, слично као некада давно Скерлић, утврдимо, колики смо напредак, овога пута, постигли и у оперској уметности.

Миодраг Милановић (2006)

Андиана Петровски и Васа Стајкић

О ПРЕДСТАВИ И ЈОШ ПОНЕШТО

Реч режисера

Пре скоро 190 година Стерија је написао комедију о нама, а пре 70 година, Миховил Логар је компоновао музику и родила се комична опера (буфо-опера) *Покондирена њиква*.

Прича о Феми и њеним покушајима да буде нешто друго од онога што јесте, у давно написаном тексту, довела је до тога да у данашње време имамо много више „Фема“ него што је Стерија могао и да наслути.

Нашом комичном опером *Покондирена њиква* не показујемо само Фему као „грешку“, већ проблем личне сујете и оног „ја па ја“, које је у данашње време попримило велике размере. Тај данашњи проблем „ја па ја“ увукао се у поре овог друштва, и приметно је како се неки труде да буду бољи од оног до себе или тог не симпатишу јер је бољи од њих. „Е, нема бољих од мене“, виче Фема, а Фема данас има више него икада: квази интелектуалаца, са докторатима, кућама, циповима... увукло се то у све поре друштва и професија.

У комичној опери, коју можете видети, Фема заспи и сања све што ће јој се догодити – други слој наше представе јесте то да још има „Фема“ и у нашем послу. Уз ликове које играју, млади певачи – неки су први пут на сцени – повремено имају ситуације у којима истичу своје „ја па ја“.

Ивица Клеменц (2026)

Иван Клеменц је рођен у Новом Саду, а од своје друге године живи у Земуну, са великим задовољством. Дипломирао је Глуму на ФДУ, у Београду, у класи Огњенке Милићевић. За протеклих педесет година, од дипломирања, бавио се позоришном, филмском и ТВ уметношћу из разних углова. Пантомиму је изводио на свим битнијим сценама Југославије и десетак земаља Европе. Награђиван.

У позоришту, сем глумом (редитељи: Мијач, Унковски, Мађели, Жигон, В. Огњеновић, Дорић...), тридесет и шест пута је потписао режију (Београд, Зрењанин, Тузла, Крагујевац, Нови Сад...), а као сарадник за сценски покрет остварио је 387 премијера! Награђиван. После филма *Окуиација у 26 слика* играо је у још тридесет филмова. Последњи филм чија се премијера очекује, а у режији Лордана Зафранића, јесте *Злашћини рез 42*.

Предавао је на свим драмским академијама, а био је гостујући професор на академијама у Будимпешти, Перту, Сиднеју. Радио је као редован професор на Академији уметности у Новом Саду, предавао предмете: Сценски покрет, Мачевање и Комедија дел арте. Шеснаест година је радио с глувонемом децом и производио представе које су побеђивале на националном фестивалу, а запажене су и награђиване и ван наших граница. Петнаест година је био селектор за пантомиму Међународног фестивала монодраме и пантомиме. Оснивач је Летњег фестивала „Гардош у Земуну“. Сарађивао је са многим певачима озбиљне и забавне музике у припремању јавног наступа. Учествује у припремама оперских соло певача и дуета за концерте и инострана такмичења. У опери СНП-а је сарађивао с редитељима: С. Унковским, Г. Каменаровић, В. Солдатовићем, И. Драгутиновић Маричић, О. Прохићем на оперским представама: Доницетијева *Вива ла мама*, Деспићев *Пој Ђира и ѿој Сѿира*, Бизеова *Кармен* (све у СНП), Маснеов *Дон Кихоѿ* (НП Београд). Росинијев *Севиљски берберин* (2012) његова је прва оперска режија у СНП-у. По свом либрету режирао је оперу за децу *Коѿрива, коѿрива...* (Мадленијанум, 2013).

Nosači unose novo ogledalo. Ančica, Evica i Jovan dočekuju nosače i premeštaju nameštaj da bi učinili mesto za ogledalo. Kad nosači odu, Ančica, Evica i Jovan opet premeštaju stvari. Na sceni grozničava trka koja se podudara sa tempom uvertire.

САДРЖАЈ

Lo stesso tempo (Allegro molto vivo)

ANČICA:

Skloni laj

Фема, удовица опанчара Пере, сања о „нобл“ животу и покушава да отера Василија, вереника своје кћери Евице. У кућу јој долази чанколиза Сара, која је подучава манирима високог друштва и предлаже јој другог кандидата за зета – свога рођака Светозара Ружичића, „филозофа“, што Фема са одушевљењем прихвата и саопштава Евици... Затим моли своју служавку Анчицу, која је служила код noblesa, да јој помогне да открије још по коју тајну отменог понашања, а слугу Јована облачи у ливреју и покушава да га научи исквареном француском. Очајна, Евица се обраћа за помоћ ујаку Митру, опанчару, који јој такође брани да пође за свога љубљеног, јер је сиромаш. Василије даје Евици „решконту“, тј. срећку лутрије, која ће му, сигуран је, донети дванаест хиљада форинти и омогућити им да се узму.

Сара доводи Ружичића, помпезног поету, који говори високопарним „славеносербским“ стиховима, да упозна будућу супругу. Евица је ужаснута и одбија га, а Сара му на то предлаже да онда ожени њену мајку, Фему, што он, испрва невољно, прихвати. Усхићена што ће се удати за тако nobл господина-филозофа, Фема клекне пред њега и поклања му мужевљев сат и бурмутицу. Ружичић их даје слуги Јовану да их заложи.

Василије долази код Евице. Ван себе је од радости – добио је премију на лутрији и тражи од ње „решконту“, како би подигао добитак. Она схвати да је тикет ставила у бурмутицу, коју је мајка поклонила „филозофу“, и одлучи да га заведе, како би је добила натраг. Када види да ипак има шансе код кћерке, Ружичић одбацује Фему, која не може да се помири с таквим понижењем и напада га. У општу збрку упада Митар, питајући ко је бурмутицу и сат дао слуги Јовану, који их је донео њему у залог. Василије и Евица се жале да је нестала и „решконт“, али је Јован покаже и заузврат добије обећање о хиљаду форинти, што ће му омогућити да ожени Анчицу. Када се Фема побуни што Митар даје благослов Василију и Евици, он јој препоручи њеног љубљеног „филозофа“. И, док се млади парови веселе будућим браковима, она схвата колико је понижена.

Бојана Сретеновић

Јована Ковачевић

Анриана Петровски

Анриана Спасојевић

МУЗИКА, РЕЧ И СЦЕНСКА ИГРА

Реч дириџента

Као младом диригенту, велика ми је част и радост што свој први пројекат у Српском народном позоришту остварујем управо кроз Логарову оперу *Покондирена џишка*. Заснована на чувеној Сте-ријиној комедији, ова опера кроз хумор и сатиру осветљава људску сујету, помодарство и тежњу ка друштвеном престижу, теме које ни данас нису изгубиле на актуелности.

У овој камерној поставци, уз клавирску пратњу, у средишту пажње налазе се музика, реч и сценска игра. Посебно ми је драго што у овој продукцији учествују полазници Оперског студија „Војислав Солдатовић“ Српског народног позоришта, чији су таленат, енергија и посвећеност били драгоцен део стваралачког процеса.

Надам се да ће публика у овом извођењу препознати сву духовитост, шарм и музичку лепоту *Покондирене џишке* и уживати у сусрету са делом које и данас говори једнако јасно и непосредно.

Јелица Чукарић (2026)

Јелица Чукарић (2002), апсолвенткиња је диригентског одсека Факултета музичке уметности у Београду, у класи проф. Бојана Суђића. Оснивачица је Омладинског мешовитог хора „Симонида“, са којим је остварила запажене наступе и освојила награде у земљи и иностранству, укључујући и признања за најперспективнијег младог диригента и најмузикалнији ансамбл на фестивалу „Мокрањчеви дани“. Оснивачица је и Симфонијског оркестра студената Србије. Током студија сарађивала је са Симфонијским оркестром РТС-а, наступала је на фестивалима савремене музике, а професионално искуство стицала је и кроз рад са оперским певачима на припреми и интерпретацији оперског репертоара. Њен уметнички рад обухвата хорску, симфонијску и оперску музику.

Страхиња Ђокић и Андриана Спасојевић

ОПЕРА „ПОКОНДИРЕНА ТИКВА“, ПРЕ ТАЧНО ДВЕ ДЕЦЕНИЈЕ

Логарова опера *Покондирена тиква*, у продукцији СНП-а, и у режији Гордане Каменаровић, премијерно је изведена 31. маја 2006, на 51. Стеријином позорју. Као продукција Опере СНП-а, *Тиква* је реализована у оквиру „Проекта 3 – Омаж Јовану Стерији Поповићу“, поводом обележавања 200-годишњице од рођења и 150-годишњице од смрти нашег великог драмског писца Стерије Поповића. *Тиква* је играна с великим успехом пред новосадском публиком, али и пред публиком на гостовањима: у Земуну, Руми (2006), Зрењанину, Сремској Митровици и Зајечару (2008, 2009). Улоге: Марина Павловић Бараћ / Дубравка Филиповић (Фема), Данијела Јовановић / Сенка Недељковић (Евица), Бранислав Вукасовић (Митар), Дарија Олајош Чизмић (Анчица), Бранислав Станков / Иван Николић (Јован), Виолета Срећковић / Санела Митровић (Сара), Миодраг Милановић (Светозар Ружичић), Бранислав Цвијић (Василије), Воја Солдатовић (Дух мајстора Пере чизмара), Оливера Митровић (Евицино дете из сна). Одиграна је 12 пута, пред 2113 гледалаца.

Бојана Сретеновић

ОПЕРСКИ СТУДИО „ВОЈИСЛАВ СОЛДАТОВИЋ“, СНП

Рад Оперског студија је покренут у октобру 2022, у Српском народном позоришту, и намењен је младим певачима и диригентима, од 20 до 35 година, свима који су спремни да започну своје усавршавање и остваре наступ на сцени. Уметнички руководиоца Оперског студија је **Виолета Срећковић**, првакиња Опере СНП-а. Она о свом ангажману каже: „Младим људима у Оперском студију говорим да је музика енергија као што је и живот енергија. Уколико не радите, или у животу, уколико се не крећете него сте пасивни, та енергија ће почети да слаби, да се гаси. Тако исто и у музици.“ (Из интервјуа са Виолетом Срећковић, лист „Позориште“, СНП, март 2024)

У Оперском студију се ради с певачима на техници певања, припреми улоге, глуме и сценског покрета, са главним принципом да Позориште интегрише што више младих певача у свој ансамбл и да им се омогући више праксе на сцени. Са младима су, до сада, радили професионални уметници: Марчело Мотадели, Давиде Делисанти, Дејан Прошев, Александар Којић, Илмар Лапинш, Бојан Суђић, Стефан Зекић, Ксенија Крнајски, Иван Клеменц и други. Полазници Оперског студија су били у прилици да тумаче улоге у операма с репертоара СНП-а: *Еро с оноја свијетта* Ј. Готовца, *Евѐније Оњеѐин* П. И. Чајковског, *Травијата* Ђ. Вердија, *Демон* А. Рубинштајна, *Ђани Скики* и *Мадам Баттерфлај* Ђ. Пучинија, *Фијарова женидба* В. А. Моцарта, у једночином колажу *Салон лејоше Ојера*, оперети *Слејли миш* Ј. Штрауса, а остварили су и бројне концертне наступе. Рад у Оперском студију и сарадња са стручним тимом Студија омогућили су полазницима не само сценски наступ и музичку интерпретацију него и дефинисање уметничког идентитета и достизање нивоа професионалне самосталности неопходне за даље уметничко деловање.

Иван Клеменц и Виолета Срећковић, на проби *Покондирене џикве*
фото Данијел Раушки

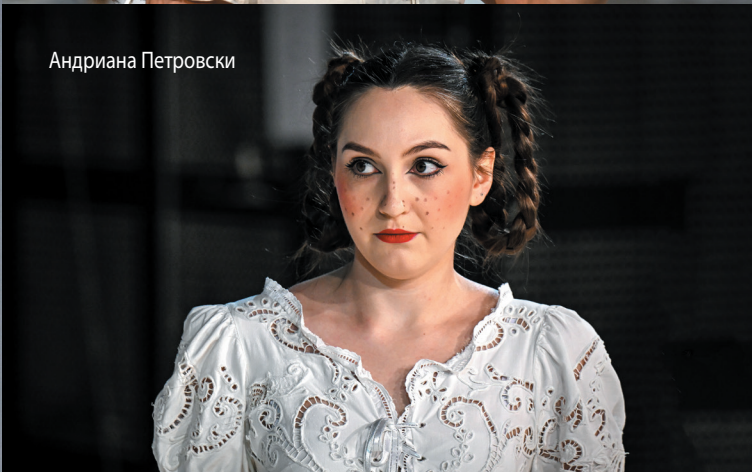
Душан Дакић

Оливера Кривокућа

Андриана Петровски

Мина Николић

Јована Ковачевић и Никола Стаменковић

Андриана Петровски и Јована Филиповић Ђалић

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

НОВИ САД

Позоришни трг 1, 21101 Нови Сад

Телефон: 021 / 6621 411 (централа)

За издавача | Драгана МИЛОШЕВИЋ, в. д. управника
УЈ Опера | Жељко Р. АНДРИЋ, директор

Уредник | Ивана ИЛИЋ КИШ
Обликовање плаката | Соња ВИДАКОВИЋ САВИЋ
Фотографије с пробе | Марија ЕРДЕЉИ
Графички уредник | Ђорђе ЛАБАТ
Компјутерски слог | Љиљана БИЛБИЈА
Сарадник уредника | Ладо ЛЕШ

Штампа | BiroGraf Comp doo, Земун
Тираж 300

165. сезона 2025/2026.

www.snp.org.rs

